

ROLUL CALITĂȚILOR ARTISTICE ALE CADRULUI DIDACTIC LA ORELE DE EDUCAȚIE TEHNOLOGICĂ

THE IMPORTANCE OF TEACHER'S ARTISTIC SKILLS AT TECHNOLOGICAL EDUCATION CLASSES

Iulia POSTOLACHI,

asistent universitar,

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Abstract: *This article highlights the role of the artistic skills of the teacher at technological education classes; it points out the pedagogical conditions that are necessary to cultivate students' aesthetic taste at the above mentioned classes.*

It also underlines the importance of the artistic qualities the educator possesses in technological education classes. We tried to reveal the way several authors interpreted teacher's artistic skills. The present work shows how teacher's artistic personality, his pedagogical secrets could be used in technological education classes. In this context are also shown the stages of the act of artistic communication with reference to the act of teaching. We referred as well to the teacher's aesthetic behaviour during the classes of technological education.

Keywords: *artistic qualities, artistic communication, ethical behaviour, artistic skills, management skills.*

A fi un dascăl bun nu presupune doar a fi în posesia unor competențe didactice, ci și a unor capacități în ceea ce privește expansivitatea și empatia.

Or, pornind de la principiul că un profesor ar trebui să dețină anumite calități artistice corespunzătoare meseriei sale, dorim să punem în valoare în articolul de față importanța acestora pentru practica didactică, în general, și pentru lecțiile de educație tehnologică, în special.

În tratarea problemei în cauză vom „porni” de la opinia savanților I. Jinga și E. Istrate, [5] care susțin că abilitățile artistice ale cadrului didactic pot fi categorisite după cum urmează:

- *Pregătire solidă în specialitate*, ceea ce vizează o pregătire general pedagogică și specială a cadrelor didactice, profesionalism; „să creadă în reușita misiunii sale”, spune I. Jinga

[5]; spirit de cercetare; dorința de formare și informare continuă; documentare; să aibă disponibilitatea de a se implica în proiecte și activități de educație, să dea dovadă de deschidere din punct de vedere al orizontului social-cultural, dornic să își aprofundeze cunoștințele atât cele din cadrul disciplinei pe care o predă, cât și cele care vizează metodică predării acesteia.

- *Bun pedagog* – cadrul didactic trebuie să aibă următoarele calități: cunoștințe psihopedagogice (dă dovadă de înțelegere, or elevii filtrează prin prisma lor informațiile și pot da soluții surprinzătoare, care trebuie apreciate și promovate); manifestă dăruire profesională, tratează diferențiat elevii; dă dovadă de disponibilitate ori de câte ori este solicitat de un elev; este un bun îndrumător și este eficient în munca de formare a unor trăsături morale de durată; are tact pedagogic și abilitatea

de a pune elevii în situații concrete, din care să învețe singuri; transmite informații într-un mod creativ; dă dovadă de dragoste pentru profesie; are dorința de a pătrunde cât mai profund în descoperirea unor noi metode de atragere a elevilor și de dezvoltare a stimei de sine și a personalității acestora; face dovada unei cunoașteri profunde a mediului școlar și social, este dornic de implicare în activitățile extrașcolare, obține performanțe cu elevii săi, are gândire critică și este dispus să muncească mult. De asemenea, un bun pedagog este consecvent, corect și obiectiv în evaluare, echidistant, creativ și încrezător în reușita „misiunii” sale.

- *Calitățile manageriale* vizează capacitatea de a lua decizii (educaționale); aptitudinile organizatorice; controlul stimulat. Profesorul trebuie să fie un bun manager al clasei; să aibă relații cordiale, prietenoase și principiale cu clasa de elevi, să găsească un echilibru între „apropiere – severitate, înțelegere – exigență, bunătate – pretenții, ajutor – pretenții”. Un cadru didactic principial, echilibrat care stăpânește clasa – colectivul, care se face înțeles (dă și apoi cere), respectă regulile pe care împreună le-a stabilit cu elevii săi, cu siguranță este iubit și respectat de elevi.

- *Dragostea față de copii.* Profesorii consideră că nu ai ce face „la catedră” dacă nu iubești copiii și dacă nu știi să valorizezi fiecare elev în parte. El trebuie să manifeste interes pentru cunoașterea problemelor elevilor și să aibă capacitatea de a înțelege cauzele acestor probleme; să aibă disponibilitatea de a se preocupa de elevi; să fie apropiat de ei. Profesorul trebuie să fie un ghid care îndrumă elevii în viață; el să se implice mult în

cunoașterea și dezvoltarea personală a elevilor; să respecte personalitatea fiecăruia, să dea dovadă de empatie și înțelegere pentru problemele lor, să nu dezamăgească elevii.

- *Abilitățile de comunicare* sunt necesare cadrelor didactice atunci când își propun să dezvolte trăsăturile morale ale elevilor. De aceea este necesar să aibă capacitatea de a întreține relații de colaborare eficientă cu elevii, părinții, administrația, comunitatea; să dea dovadă de flexibilitate în comunicare; să fie un bun orator, să știe cum să se facă înțeles și nu în cele din urmă, să fie un bun mediator între elevi, între elevi și părinți, între părinți și școală.

- *Vocația* (măiestria didactică, harul, chemarea) este, în opinia savanților, una dintre calitățile esențiale ale unui bun cadru didactic. Din perspectiva acestora, harul sau chemarea pentru meseria de profesor este o caracteristică înnăscută și esențială pentru a putea dezvolta trăsăturile morale ale elevilor.

C. Ștefănescu [citată după C. Bârzea, 1] „merge” și mai departe, consolidând ideea de „aureolă” pe care o poartă cadrul didactic, numită autoritate didactică, prestigiu – un amestec de venerație, afecțiune, adorație, respect în proporții diferite. Această „aureolă” poate fi rezultatul a ce știe și spune cadrul didactic, cum spune, cum transpune, cum face în practică prin atitudinile și comportamentul său, prin ideile pe care le transmite. Opinia lui C. Ștefănescu este împărtășită și de V. Cuznețov [2, p. 18], C. Cuceș [3], C. Jung [6], I. Nicola [7, p. 56], I. Pașcan [9] ș. a.

Din cele menționate rezultă că personalitatea profesorului presupune o serie de calități artistice determinate

de specificul și complexitatea muncii pe care o desfășoară. Calitățile artistice ale profesorului de educația tehnologică contribuie la optimizarea procesului didactic.

I. Gagim [4] susține că comunicarea artistică este „miezul” calităților artistice.

Dacă e să aplicăm etapele actului comunicării artistice, propuse de C. Cucoș [3], cu referire la actul pedagogic, observăm că acestea se regăsesc aproape integral:

1. Ieșirea artistului în scenă – intrarea profesorului în clasă. La această etapă are loc examinarea elevilor.
2. Atragerea atenției. E o etapă importantă pentru stabilirea relațiilor și, prin urmare, a eficienței transmiterii de mesaje.
3. Apropierea spirituală de obiect. Această etapă asigură încrederea elevului în profesor, astfel încât asigură și capacitatea mai înaltă de lucru la lecție.
4. Transmiterea propriilor viziuni publicului. E etapa propriu-zisă a transmiterii de cunoștințe într-un cadru favorabil, garantat de primele trei etape.
5. Reacția publicului și schimbul de informație pozitivă. Raportată la relația profesor-elev, această etapă poate fi considerată deja un rezultat, produs al activității la lecție.

Punctual, în articolul de față ne vom referi la *comportamentul estetic al profesorului la lecțiile de educație tehnologică (care implică se construiește pe baza comunicării artistice)*, explicat de I. Gagim [4] drept *comportament care „este etic”*, adică este un comportament frumos.

Alegerea dată este motivată și de convingerea noastră că *comunicarea artistică* în cadrul orelor de educație

tehnologică este foarte importantă. Ea se realizează pe trei niveluri:

1. **Logic** (cuvântul „viu”) – reprezintă doar 7% din totalul actului de comunicare;
2. **Paraverbal** (ton, volum, viteză de rostire, melodie, intensitate, accent) – reprezintă 38% din totalul actului de comunicare;
3. **Nonverbal** (expresia facială, poziția, mișcarea etc.), reprezintă tocmai 55% I. Pașcan [9].

Analiză minuțioasă, realizată pe acest segment de activitate în cadrul practicii pedagogice a studenților facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, demonstrează că gustul estetic poate fi educat și dezvoltat la lecțiile de educație tehnologică atunci când profesorul respectă **următoarele condiții psihopedagogice**:

- Stabilește cu claritate obiectivele educative, pe care urmează să le realizeze elevii în cadrul orei de educație tehnologică. Aceasta presupune ca profesorul să posede competența de a identifica operaționalizarea obiectivelor alese spre a fi propuse elevilor; de a utiliza diferite tehnici de analiză a sarcinilor de învățare implicate în realizarea fiecărui obiectiv selecționat.
- Creează și menține în sala de clasă un climat de lucru care favorizează învățarea, motivația intrinsecă a învățării și dorința de crea, a munci, de a realiza sarcinile de lucru propuse, ce presupun o serie de competențe de management al clasei, începând cu cele legate de aranjarea medului fizic al clasei, astfel încât să se înlesnească interacțiunea dintre profesor și elev; stabilește împreună cu elevii unele li-

- mite rezonabile în care trebuie să se înscrie comportamentul fiecăruia, terminând cu cele legate de crearea unei atmosfere de lucru.
- Ghidează activitatea de învățare a elevilor și comportamentul lor în timpul lecției.
 - Oferă elevilor sarcini de lucru interesante, creative, de natură să stimuleze dezvoltarea lor intelectuală, estetică.
 - Are o ținută estetică în vestimentație, posedă măiestrie pedagogică, este un exemplu de acuratețe etc.
 - Este prezent un climat prietenos, colaborativ pe parcursul lecțiilor (menționăm că în cadrul lecțiilor de educație tehnologică foarte des se solicită lucrul în echipe al elevilor).
 - Încurajează imaginația, sugestiile mai deosebite, pentru ca elevii să-și poată manifesta în voce curiozitatea și spontaneitatea.
 - Dă dovadă de creativitate, adică:
 - făurește, creează, „naște” idei etc.;
 - îmbină judicios munca practică cu cea teoretică;
 - motivează elevii prin angajament puternic propriu față de ceea ce face;
 - are imagine de sine pozitivă;
 - este flexibil, inteligent, curios;
 - este intolerant față de dogmatism, șablonism sau rutină;
 - posedă capacitate de imaginație și intuiție;
 - evită blocajele afective.
 - Organizează o sală de clasă specializată pentru ore, amenajată cu gust.
 - Expune produsele activității elevilor la expoziții și le păstrează ulterior cu grijă;
 - Elaborează corect materialele didactice (fișe tehnologice, mode-

lele orientative, desenele, posterele cu regulile de securitate și regulile sanitaro-igienice etc.), după etape bine determinate, ținând cont de principiul îmbinării culorilor principale și complementare (subliniem aici și poziția noastră fermă că *frumosul naște corectitudinea și corectitudinea naște frumosul*).

Cele menționate le vom completa și cu unele condiții descrise de savantul D. Salavastru [10, p. 151]:

1. **Charisma** – capacitatea profesorului de a atrage și de a influența elevii prin propria personalitate;
2. **Ascendenta** – capacitatea de a obține controlul asupra unei situații prin simpla prezență a pedagogului;
3. **Puterea intelectuală** – puterea expertului, a celui care știe;
4. **Resursele de putere** – capacitatea profesorului de a ordona elementele unei activități în care se desfășoară în grup.

În contextul nominalizat evidențiem și unele cercetări efectuate de psihologul L. Vâgoțkii [12], din care desprindem ideea despre rolul central al *abilitățile artistice* ale învățătorului în cadrul lecțiilor de educație tehnologică. Abilitățile nominalizate au rol complex, ele incluzând următoarele:

- Abilități de a intra în rol, de contopire, cerute de situație;
- Abilități de creare în coordonatele unei limite temporale, informaționale, ale obiectivelor, nivelului de educare a elevilor etc.;
- Abilități de regie sau punere în scenă;
- Abilități de comunicare pantomimică (gest, mimică etc.);
- Abilități de comunicare paraverbală (ritm, tempou, ton, accent, articulare, metodică vorbirii etc.).

Calitățile și abilitățile artistice, ce trebuie să le posede un profesor de educația tehnologică nu se termină aici. Este important ca orele să fie regizate și realizate cu dragoste, iubire, căldură și să vină cu sentimente bune pentru elevii săi [8].

Putem concluziona că pentru a fi un cadru didactic bun, trebuie nu doar să ai cunoștințe în domeniu dar și să-ți formezi/dezvolți propria personalitate artistică, să poți avea emoții pozitive și adecvate, dar și să poți manipula cu acestea în direcția eficientizării actului pedagogic, să înveți, cu alte cuvinte, secretele măiestriei pedagogice, care ar putea fi utilizate în cadrul orelor de educația tehnologică și rezumate în felul următor:

- A-ți dirija vocea și tehnica vorbirii, mimica și pantomimica, gestul și mișcările, cultura comunicării;

- Să știi a improviza, a regiza o lecție de educația tehnologică, fiindcă lecția însuși este un spectacol;
- A-ți modela discursul în funcție de răspunsurile elevilor;
- Să poți transmite și provoca emoții, sentimente, cunoștințe – acestea totodată, reprezentând o confirmare a măiestriei pedagogului, de cunoaștere științifică și cunoaștere artistică, de artă a educației.

Un adevărat profesor de educația tehnologică nu este acela care cunoaște doar conținuturile, ci este profesorul cu personalitatea sa artistică, care inspiră conținutul: predă în fața unor „spectatori” pe care trebuie să-i capteze și să-i cucerească inclusiv prin ținuta și comportamentul său estetic-artistic.

Referințe bibliografice

1. Bârzea C. *Arta și Știința educației*. Ediția a II-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
2. Cuznețov V. *Metodica instruirii prin muncă cu practicium în atelierul didactic*. Chișinău: Editura Lumina, 1998.
3. Cucuș C. *Pedagogie*. Ediția a III-a. Iași: Editura Polirom, 2014.
4. Gagim I. *Știința și arta educației muzicale*. Chișinău: Editura ARC, 2007.
5. Jinga I., Istrate E. (coord.). *Manual de pedagogie*. Ediția a II-a. București: Editura ALL, 2006.
6. Jung C. *Dezvoltarea personală*. În: Opere complete. București: Editura Trei, 2006.
7. Nicola I. *Tratat de pedagogie școlară*. București: Editura Aramis, 2003.
8. Herța D., Ciocănel C. *Dezvoltarea creativității în învățământ*. <http://www.asociația-profesorilor.ro/dezvoltarea-creativității-in-învățământ.html> (vizitat 08.02.2016).
9. Pașcan I. *Dezvoltarea potențialului creativ prin mijloacele educației fizice*. Suport de curs. Cluj-Napoca: Editura Eican, 2009.
10. Salavastru D. *Didactica psihologiei*. Iași: Editura Polirom, 2006.
11. Salavastru D. *Științele educației*. Iași: Editura Polirom, 2006.
12. Выгодский Л. *Воображение и творчество в детском возрасте*. Москва: Просвещение, 1991.